

Valtiovarainministeriö
lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/22906/2020

Maahanmuuttoviraston lausunto Digitalisaation edistämisen ohjelman (Digiohjelma) lainsäädäntötyöryhmän koonnista ja näkemyksistä digitalisaation säädöstilanteesta ja muutosehdotuksista

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua Digitalisaation edistämisen ohjelman (Digiohjelma) lainsäädäntötyöryhmän koonnista ja näkemyksistä digitalisaation säädöstilanteesta ja muutosehdotuksista. Maahanmuuttovirasto esittää pyynnön mukaisesti jaoteltuna lausuntonaan seuraavaa:

1. Onko muistiossa tunnistettu digitalisaation edistämisen kannalta keskeiset teemat lainsäädännön näkökulmasta

-

2. Onko jokin teema jäänyt kokonaan tunnistamatta?

-

3. Jokaisen teeman kohdalla sana on vapaa eli:

a) Työryhmän näkemykset lainvalmistelun kehittämistarpeista (luku 2 alalukuineen)

Raportissa esitetyt lainvalmistelun kehittämistarpeet vaikuttavat perustelluilta. Digitalisaation toteutuminen käytännössä edellyttää lainsäädännön lisäksi sitä, että lakien soveltajia tuetaan ja ohjeistetaan riittävästi lainsäädännön toimeenpanossa. Siksi onkin hyvä, että työryhmä on kiinnittänyt tähän huomiota. Raportissa esitetty Tanskan malli, jossa lain säätämisen yhteydessä on seitsemän periaatteen perusteella arvioitava sitä, miten lainsäädäntö mahdollistaa digitalisaatiota, vaikuttaa Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan hyödylliseltä ja käyttökelpoiselta myös Suomessa.

b) Työryhmän näkemykset nykylainsäädännön soveltamisen tukemisesta (luku 3 alalukuineen)

Työryhmä on esittänyt raportissa hyviä näkemyksiä erityisesti lainsoveltajien puutteellisesta tietosuoja sääntelyn tuntemuksesta ja siitä, että tietosuojan huomiointi toimintoja digitalisoitaessa vaatii työtä ja resursseja. Konkreettisena keinona tietoisuuden lisäämiseksi työryhmän on tarkoitus koota loppuraportin liitteeksi käsikirja, jossa on arvioitu hyviä ja huonoja julkisen hallinnon

organisaatioiden digitaalisten palvelujen kehittämiseen liittyviä tulkintakäytäntöjä ja lainsäädäntöratkaisuja. Tätä käsikirjaa ei vielä ole julkaistu, mutta se voi hyvin toteutettuna toimia hyödyllisenä työkaluna digitaalisia palveluita koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa.

Lisäksi työryhmä esittää nykysääntelyn soveltamisen tueksi vuoropuhelun ja hyvien käytäntöjen jakamista lainsoveltajien kesken. Maahanmuuttovirasto osallistuu mielellään tällaisiin sidosryhmäkeskusteluihin, joiden avulla digitalisaatiota on mahdollista kehittää.

c) Työryhmän näkemykset nykylainsäädännön arviointitarpeista (luku 4 alalukuineen)

Raportissa esitetään tarvetta selvittää, voisiko lainsäädäntöä muuttaa siten, että hallintopäätösten ensisijainen tiedoksiantotapa olisi sähköinen ja perinteistä tiedoksiantoa tulisi erikseen pyytää. Myös koko viranomaistoiminnassa käytävän asioinnin digitalisointi Suomi.fi - verkkopalvelun kautta sekä asiakkaalta viranomaisille että viranomaiselta asiakkaalle päin on työryhmän näkemyksen mukaan syytä selvittää.

Maahanmuuttovirasto kannattaa tällaista viranomaisasioinnin digitalisointia, mutta toivoo mahdollisessa tulevassa selvityksessä huomioitavan myös sellaiset hallinnonalat, joissa käsiteltävät tiedot ovat laajasti salassa pidettäviä ja joissa suurella osalla asiakkaista ei ole tarvittavia välineitä vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen.

Raportissa on ansiokkaasti kuvattu viranomaisten hallussa olevien tietojen hyödyntämisen haasteita, kuten sitä, että viranomaiset eivät useinkaan voi hyödyntää toistensa hallussa olevia tietoja vaan keräävät samoja tietoja asiakkailta useaan kertaan. Myös viranomaisten väliseen tiedonvaihtoon liittyviä ongelmia on kuvattu hyvin.

Maahanmuuttovirasto huomauttaa, että usein viranomaisten välisen tiedonvaihdon ongelmana on se, että vaikka salassa pidettävät tiedot olisivat tiedonsaantioikeuksien ja tietojärjestelmien välillä luovuttamisen teknisten toteutusten puitteissa saatavissa, ei viranomainen aina tiedä milloin toisella viranomaisella olisi sen tarvitsemaa tietoa. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole tiedustella teknisten rajapintojen kautta toisen viranomaisen hallussa olevia tietoja jokaisen asiakkaan kohdalla, jos toisella viranomaisella on hallussaan relevantteja tietoja vain hyvin pienestä osasta asiakkaita.

Maahanmuuttovirasto kannattaa työryhmän tavoitetta siitä, että sekä julkiset että salassa pidettävät tiedot olisivat julkisen hallinnon saatavilla tiedonhallintalain mukaisesti teknisesti joko rajapinnan kautta tai katseluyhteydellä ja jatkoselvitystä tämän toteuttamiseksi. Jatkoselvityksessä olisi hyvä huomioida myös yllä mainittu viranomaisten tiedonpuutetta toisen viranomaisen hallussa olevista tiedoista koskeva ongelma.

Ylijohtaja

Ilkka Haahtela

Eriyasisiantuntija

Santtu Viiman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 08.12.2022 klo 08:38. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Valtiovarainministeriö, lausuntopalvelu.fi